

HONGAARSE VARKENSHOUDERIJ UIT DE OUDE DOOS

Gé Backus, hoofd afdeling economie

Inleiding

In het kader van een **samenwerkingsovereenkomst** tussen het Nederlandse en Hongaarse Ministerie van Landbouw hebben de Nederlandse **Herstructurerings Maatschappij (Nehem)** en het Proefstation voor de **Varkenshouderij** samengewerkt in een extern gefinancierd project.

Doel van het project was het analyseren van de bedrijfsvoering en de resultaten op drie Hongaarse varkensbedrijven, in het bijzonder met betrekking tot het mineralenmanagement. Hiervoor is een studiereis naar Hongarije gemaakt. De volgende bedrijven en instelling zijn bezocht:

- twee staatsbedrijven
- een proefbedrijf
- een coöperatief varkensbedrijf en een privaat bedrijf;
- het Ministerie van Landbouw;
- het Instituut voor **Agarische Kwaliteit**;
- **Agrober** (centrale import- en exportinstelling)

De verwachting is dat de EG-lidstaten op korte termijn aanzienlijke fondsen beschikbaar stellen om de problemen in de Oost Europese landbouw te helpen oplossen. Voor de Nederlandse varkenshouderij is het belangrijk hierbij betrokken te zijn. Dit biedt immers kansen om middels nationale en internationale fondsen het onderzoek naar oplossingen voor het mestprobleem

in de varkenshouderij te intensiveren, zowel ten nutte van de Hongaarse als de Nederlandse varkenshouderij.

Centrale planning

Oost Europa is volop in beweging. Onze gastheren hadden soms moeite om bij de les, lees varkens, te blijven en niet voortdurend over politiek te praten. Echter, men moet wel inzicht in het systeem hebben, anders zijn bepaalde zaken voor buitenstaanders absoluut onbegrijpelijk. Zo was het systeem tot voor enkele jaren nog zo dat een centrale instantie in de hoofdstad **Budapest** bepaalde hoeveel en welke grondstoffen in varkensvoer moesten zijn opgenomen. Als bepaald grondstoffen op de wereldmarkt plotseling in prijs stegen, was het niet toegestaan daar vervangers voor te zoeken.

De samenstelling zou dan afwijken van wat door de centrale regering was vastgesteld en dat mocht niet. Ieder particulier initiatief voor een economisch meer rendabele landbouw en industrie werd op deze en andere manieren volledig gesmoord.

De drie onderzochte bedrijven

Een van de drie onderzochte bedrijven is een onderzoeksinstelling met ruim 200 zeugen en bijbehorende mestvarkens. De twee andere bedrijven zijn grote staatsbedrijven die aan het einde van de zestiger jaren zijn opgericht. Op

Foto's Mestscheiding op het Hongaarse Staatsbedrijf Törekzentmikios.

alle drie de bedrijven zijn de stallen in zeer slechte staat. Men is zich dat zelf zeerwel bewust, maar de middelen om er iets aan te doen ontbreken. Opvallend is dat de bedrijfsvoering op de bedrijven op een redelijk niveau ligt. Men heeft duidelijk geleerd te roeien met de riemen die men had.

De technische resultaten zijn zeer matig. In de tabel 1 zijn de mesterijresultaten van de drie bedrijven samengevat.

Het aantal grootgebrachte biggen per zeug per jaar schommelde in Hongarije tussen de 16 en de 20. De resultaten van de drie onderzochte bedrijven liggen ongeveer op 20 biggen per zeug per jaar. Een zeug werd door hun een zeug gerekend op 12 à 13 maanden.

Bij de gespeende biggenstallen hadden alle drie de bedrijven met aanzienlijke problemen te kampen. Op bedrijf 2 was de sterfte onder de gespeende biggen in 1988 6%. De slechte voeding, klimaatregeling en huisvesting spelen daarbij een belangrijke rol. Geen klimatisering per afdeling en afdelingen met honderden biggen.

Milieu

De technische resultaten van de drie bedrijven laten zien dat van een efficiënte omzetting van voer in vlees geen sprake is.

De hoeveelheid water die verbruikt werd op de bedrijven was groot. De droge stof in de mest varieerde van 3% tot 6%. Op een bedrijf werd de mest over een oppervlakte van 400 ha in de omgeving van het eigen varkensbedrijf verspreid door middel van een regeninstallatie.

Bij het bezoek werkte de installatie niet meer. De pijpleidingen waren dichtgeslibd met mineralenafzetting.

Doordat kunstmest in Hongarije tot nog toe een zwaar gesubsidieerd produkt is, is er geen sprake van een ontwikkeling in de afzet van dierlijke mest. Er zijn gebieden waar reeds zovele jaren de mest gedumpt is, dat er geen begroeiing meer is. Deze gronden zijn niet meer geschikt voor welke vorm van landbouwproduktie dan ook. Dit maakt wel duidelijk dat de Hongaarse landbouw met enorme milieuproblemen te kampen heeft.

Voor alle drie de onderzochte bedrijven is een massabalans, een droge stofbalans en een P-balans en N-balans opgesteld.

Grafiek 1a en 1b geven voor het bedrijf in Törökszentmiklos respectievelijk de P-balans en de N-balans weer. De efficiëncy van de omzetting van N en P in voer naar vlees is relatief slecht, vanwege de relatief hoge voederconversie. De aanwending van P in mest op het eigen land is voor de drie bedrijven respectievelijk 7,6 ton op 17 ha, 84,6 ton P op 400 ha en 78,7 ton P op 139 ha. De aanwending van N in mest op het eigen land is respectievelijk 26,3 ton op 17 ha, 328 ton op 400 ha en 317 ton op 139 ha.

Tabel 1: Mestresultaten op drie Hongaarse varkensbedrijven

1988	Bedrijf 1	Bedrijf 2	Bedrijf 3
afgeleverde varkens	3.616	41.624	34.004
gem. daggroei (gr.)	588	550	555
voerconversie	3,57	4,0	3,6
% uitval	1,86	3,2	1,87

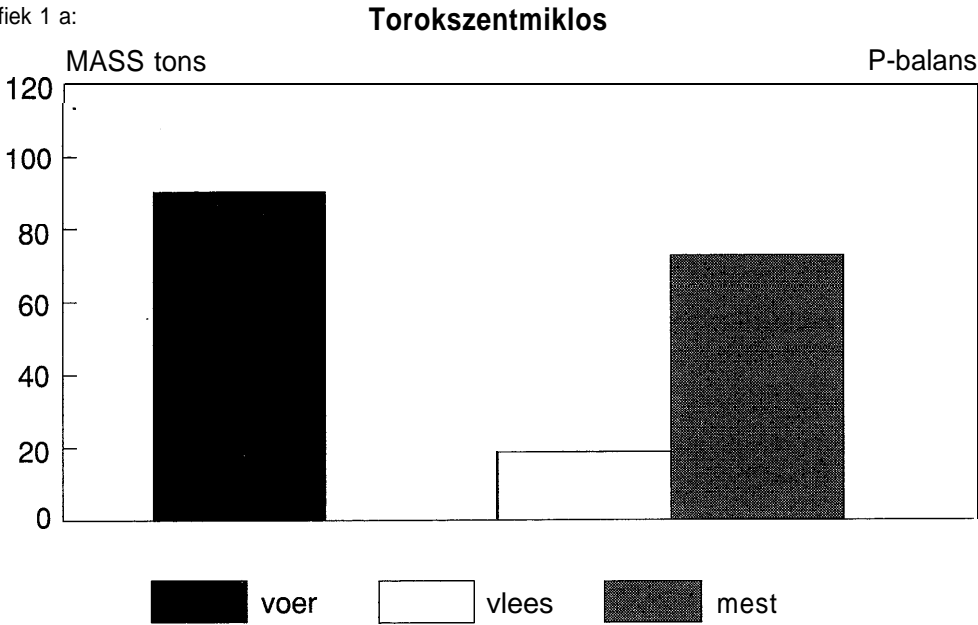
Toekomstige ontwikkelingen

De verwachting is dat staatsbedrijven zware tijden tegemoet gaan. De bedrijven hebben oude stallen waar geen efficiënte produktie in mogelijk is. Naar verwachting zal de varkensproduktie verschuiven van staatsbedrijven naar de kleine gezinsbedrijven. Voordat de Hongaarse varkenshouderij op een met West Europa ver-

gelijkbaar niveau is, zal er nog heel wat water door de Donau vloeien.

Van deze studiereis is een rapport verschenen "The mineral management on three Hungarian pig farms". Dit engelstalig rapport is op aanvraag bij de auteur verkrijgbaar.

Grafiek 1 a:

Grafiek 1b:

